

ΓΟΥΓΛΤ ΓΟΥΤΜΑΝ

Ο καθρέφτης

Κράτησε τον σταθερά - δες αυτό που αντικατοπτρίζει (ποιός είναι, είσαι σύ);
Ευχάριστη εμφάνιση έξω και μέσα στόχτες και θούρκος. Οχι πιά άχνηλόδο μάτι, όχι πιά ήχηρη φωνή ή πλέον ένα πεταχτό θήμα.
Τώρα είν ό τ μάτι ένας σιλκάθου, ή φωνή, τά χέρια ή ανάσα ένας μεθυσμένου, ένας φαγά, ένας άφοροδισακού πνεύματος παύ αγά-σιγά σασιζούν, στομάχι με ένινλας κί έλλη, ρευματικές άρθρώσεις, έντοθια γεμάτα άδηία, κυκλοφορία τού αίματος κωατινέ κί δηλητηριώδες ροές. Λόγια φλόσρα, όκη ή άφή σκληρηνένη χωρίς νού, χωρίς καρδιά, δίχως έρωτική έλεξη. Αυτό είναι με μίό ματιά τόν καθρέφτη προστά να φύγει, ένα τέτοιο κατάνημη τόσο γρήγορα - κι από μιά τέτοια άρχη.
(Μετ. Στεφ. Κατοαπίτη)

δέ μπορείτε ν' όγοράστε άλλο...
Ο Αμερικάνος τόν όκουσε ήρεμα και παρατήρησε:
-Κι ένώ νομίζω, παλληκαρικά μου πώς πρέπει νό φωνάξω τίν άστνομομία.
-Μπιά - ά, όπόρρας ό Πεπέ. Γιατί;
-Γιά να σ' άχώσωσε στή φυλακή...
Αυτό στενοχώρησε πολύ τόν Πεπέ: λίγο έλειψε νά κλάψει, μά συγκρατήθηκε κεί ειπε μέ άξιοπρέπεια.
-Αν σας άρρώσει κύριε νά βόδετε τόν κόσμο στή φυλακή, με γεί σας και χορά σας! Μά έγω δά θα έκανα ένα τέτοιο πράμα αν ειχε πολλά παντελόνια: και σας κανένα! Θα σας έδωσα δυο, και τρία άκόμη. Δέ μπορείτε νό φοράτε τρία - τρία τά παντελόνια! Όταν κάνε ζήτη κιόλας...
Ο Αμερικάνος έκαρδίστηκε από τά γέλια - έχουσε και οι πλούσιοι καμιά φορά τίς καλές τους.
Υστερα ό Αμερικάνος φίλεψε τόν Πεπέ σκολάτα και τού έδωσε ένα φράγκο. Ο Πεπέ όκλιμασε τόν νόμοιο με τó δόντι του και ειπε:
-Σάς εύχαριστώ κύριε! Δέν είναι κιόλας, φάινεται έ.

ΣΤΟΝ Πεπέ άρρώσει καλύτερα νά κάθεται μονάχος του κάπου στις πέτρες και νά κυττάζει στις σχισμάδες τους, έτσι σά νά διαβάζει τόχα εκεί ή σκυτηνή ιστορία της ζωής τους. Αυτό τίν ώρα τά ζωηρά τόν μάτια είναι γυροκλυμένα, όμορρα, έχει τά λεπτά τόν χέρια πίσω και τó κεφάλι, λίγο γερμένο μπροστά, κουνιέται έλαφρά σάν κάλικα μικρού λουλουδιού. Κάτι μουμουρίζει αγανά - τραγουδάει πάντα.
Οραιοί είναι άκόμη όταν κυττάζει τó λουλουδία - τó πιτσιρίκι αυτό μπροστά στίς γλυνοίς που όπλώνονται σάν τίς λιλά κορδέλλες στόν τοίχο, τετονάται σάν χορδή, λέτε κι άκούει τόν ήρεμο ψιθύρο που βγαίνει από τά μεταξωτά όντοπεταλόκια κάτω από τή νόσσα τού θαλασσινού άέρα.
Κυττάζει και τραγουδία:
-Φιρίο - ό Φιρίο! - ό...
Από μακριά, σάν χτυπημένα από κάποιο πελώριο ταμπούρλο, φτόνους τά ύπαφωρα μουγκρητά της θαλάσσης. Παίζουσε όι πεταλούδες πνάω από τά λουλουδία - ά Πεπέ σήκωσε τó κεφάλι και τίς παράκολευε με μισόκλειστα τά μάτια όπό τόν ήλιο και χαμογλώντας άπάντη, μ' ένα ηλιόφρικο και λυπημένο, μ' άπάντως με τά όγαθο χαμόγελο τού άνώτερου πόνω στή γή.
Τό, φωνάζει χτυπώντας τίς πομάδες του για νά τρομάξει μιά μοργαριτάρνια γυνοκτήρα.
Κι όταν ή θάλασσα είναι ήρεμη, σάν καθρέφτης και στίς πέτρες δέν άπλώνεται ή λευκή δαντέλλα τού άφρού, ό Πεπέ, καθισμένος κάπου πνάω σέ μιά πέτρα, κυττάζει με κωιτερά μύτια στό διάφανο νερό: εκεί, ανάμεσα στά πράσινα ή σταχτόχρομα μωσάκια πηγαινόρχεται τά ψάρια, άναθοβούνουσι όι γαρίδες, γλυστοδέι λαέά ό κάδοιρας. Και μέσα στή ησυχία, πνάω όπό τά γαλανά νερά, κυλάει σιγά ή κουδοσινή, μεγαλοχηκή φωνή τού μικρού:
-Θάλασσα, έ, σ' ό θάλασσα...
Οι γέροι λένε για τόν πιτσιρικό:
-Αυτός θό γίνει άναρχικός!
Μά όποιος είναι πιό μυαλωμένο από κείνους που έμβασθύνουσε τόχα στά πράγματα μιλάνε άλλιώτικα:
-Ό Πεπέ θνάσι ό ποιητής μα...
-Ό Ποσκεβάλιο, ό νερα - μαργακό με τó άσημένο κεφάλι και τó πρόσωπο που σού θυμίζει άρχαίο ρωμαίο νόμοιο, ό γνωστικός Ποσκεβάλιο που τόν σθεδώνει όλοι έξει ή δική του γνώμη:
-Τά παιδία θα γίνουσε καλύτερα όπό μάς, και ή ζωή τους θ'όναι καλύτερη!
Και είναι οι περισσότερο που τόν πιστεύουσε.

Το ξένο διήγημα

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Τού Μαξιμ Γκόρκυ

-Απόντησέ μου, τά πήγες τά μήλα;
-Ος τίν πλατεία κυρία! Άκούστε πώσώ ώραία τά κατάρφα: στήν άρχη δέν ένδνα σημασία στίς κοροϊδίες σου - άς με φωνάξουσε, λέω μέσα μου, γάδισα, έγω θά τά δεχθώ όλο γιό τά χατήρι της κυρίας, τά δικό σας δήλαδη. Μο σάν άρχισανε νά κοροϊδεύουσε τή μάνα μου - ά, σκέφθηκα τότε, αυτά δέν θα πείσά στα κούφια. Άφησα κάτω τó καλόθι και - έπρεπε νά θέλατε κυρία μου πώσ ριχτήκα πνάω σ' ούτά τ' δλητία και θά έκαρδίζόσαστε από τά γέλια!
-Μού πήρανε τά μήλα σου! σκυτώντανε ή γυνοίκια.
Ο Πεπέ ανόστένεσε λυπημένα και ειπε:
-Όχι. Αλλά τά μήλα που δέ θωπηήσανε τά παιδιό λυώσανε στόν τοίχο. Τά ύποπλανα τά φάγαμε όλοι μαζί ύστερα από τή νίκη μου και τά ουμειβάσαμε μαζί τους...
Η γυνοίκια χλάγανε τόν κόσμο ακούζοντας και λυόζοντας τά κουρεμμένα κεφάλι τού Πεπέ με άδες τίς κατάρες που ήξερε. Αυτός τίν άκούσε προσεχτικά και ύποσταχτικά, πλατογιζοντας πότε - πότε τή γάσσα του κι ένθαρρώνοντας τήν μερικες φορές ψύχραιμα:
-Α, τί ειπέ! Πώ - πώ λόγιο!
Κι όταν ή κυρία κωρδίστηκε και τόν παράτησε, αυτός τής ειπε από πώσ τής:
-Άήθειςά σας λέω, θά θά κάνει έτσι, αν έλπετα πώσ πέφτανε τά ώραία μήλα σας στά βρώμικα κεφάλια τους - άχ αν τά θέλατε! - σα μου δίνατε δυο λυρίτες άντι για μιά που μου ύποσχεθήκατε! η άμόρφωτη γυνοίκια δέν κατλάβε τή σεμνή περιφάνεια τού νικητή - τόν άπειλήσε μόνο με τή γροθιά τής.

Η ΑΔΕΛΦΗ τού Πεπέ, μιά κοπέλα μεγαλύτερη αλλά όχι έξυπνότερη του, πήγε ύπερπρία - νά συγγριζέ τά θυμάτια - στή βίλλιο ενός πλούσιου Αμερικάνου. Έγινε μονομαχία καθαρούτικη, κοκκινωμάγουλη και, καλοτράγοντας, άρχισε νά ξεχειλιζέ από χυμούς ύγιειας σάν τó άλλάδι τόν Λούγουστο.
Ο άδελφός τής τή ρώτησε κάποτε:
-Κάθε μέρα τρώς;
-Άσο και τρέις φορές όταν θέλω, τού άπάντησε με περηφάνεια αυτή.
-Κρίμα στά δόντια σου! τή συμβούλεψε ό Πεπέ κι έμεινε συλλογιαμένος για νά ρωτήσε ό λίγο:
-Είναι πολλά πλούσιο τ' αφεντικό σου;

Ο ΠΕΠΕ είναι δέκα χρονών, λεπτός, μοιάζει γυαλένιος, είναι γρήγορος σάν γκουστέρτα, τά παρδαλά κωιρέλια του κωλυμμένα στούς ώμους του, άπό τίς άμέτρητες τρύπες χάσκει τó κορμί του, μαύρο άπό τόν ήλιο και τή λέρα.

Μοιάζει μ' ένα ξερό καλαμόφυλλο που φυσάει θαλασσινός όέρας και τó σαλεύει και παίζει μ' αυτό. Πηδάει ό Πεπέ από πέτρα σέ πέτρα στό νησί, από τήν αύγη ως τó θρόδυ, και κάθε λίγο και λιγάκι φτάνει όπό κάπου ή άσίγατη φωνούλια του:
Ιταλία μου ώραία
Ιταλία μου χρουή!...
Όλα τόν ένδιαφέρουνε: τά λουλουδία που πλημμυρίζουσε τήν καλή γή, οι γκουστέρες ανάμεσα στό μονοτά λιθάριο, τά πούλια στό σπαθότο φύλλωμα τής έλιάς και στά πράσινα άμπέλια, τά ψάρια στίς σκυτηνές τρύπες στόν πάτο τής θάλασσης και οι δισκοί στούς στενούς, μπερδεμμένο δρόμοις τής πόλης: ένας χοντρός Γερμανός με τ' αλυκακωμένο άπά σταβιά πρόσωπο, ένας Έγγλέζος που πάντα θυμίζει ήθσοπόι στό ρόλο του μισάνθρωπου, ένας Αμερικάνος που σάνει και καλά θέλει νά μοιάζει τού Έγγλέζου χωρισ νά τά καταφέρνει, κι ένας άμίμητος φραντζέζος, βορυθώδες σάν κωδου-νίστρα.
-Τί μούτρά! λέει ό Πεπέ στούς συντρόφους του δείχνοντας μέ γκουρωμμένα μάτια τόν Γερμανά πού φυσούκωνε από μία σσοβαρτήτα... όλα τά μαλλιά του στέκονται όρθια. Μούτρα - μεγαλύτερα όπό τή μάκα μου!
Ο Πεπέ δέν άγαπάει τούς Γερμανούς. Ζει με τίς ίδεες και τά χούγιου τού δρόμου, τής άγορας και τής ταβέρνας όπου οι θαμώνες τους μπειρουλιόζουσε, χαρτοπαίζουνε και ουήτηνε πολιτικά με τίς έφημερίδες στή χέρια.
-Εμεις, λένε, όι φουκοράδες τής Μεσόγειος έχουμε πιά κοντά και πιό φίλους τούς αλάδους τής Βαλκανικής από τούς καλους συμμάχους που μάς άναμείψαμε για τή φιλία μαζί τους με τήν άμο της Αφρικής.
Οι άποίσι άνθρωποι τού νάτου τó ουήτηνε συχνά αυτό κι ό Πεπέ όλα τ' άκούει και όλα τά θυμάται.
Μελαγχολικά, μέ κόπι πόδια όμοια με ψωλλιόδες περπατάει ό Έγγλέζος - ό Πεπέ μπαινει μπροστά του και άρχίζει κάτι από τή νεκρώση άκόλουθια ή ένον πένθιμο σκαπό:
Πέθανε προχθές ά φίλος μου
Τόν κλοίει ή γυνοίκια του
Μά δέν καταλαβαίνω γρή
Γιατί τόν κλαίει τού λόγου τής!
Οι σούντροφοι τού Πεπέ πνάε άπό πώσ κρατώντας τίς κοιλίες του από τά γέλια, και κρύθονται σάν τά ποντικά στίς πατουλιές, στίς γωνίες σάν κάνει και τούς κυττάζει ό δοσικός με τó ήρεμο θέλω στά ξεβρωισμένα μάτια του.

ΠΟΛΛΕΣ ένδιαφέρουσες ιστορίες μπορεί νά διηγηθεί κανείς για τόν Πεπέ. Μιά μέρα κάποια ώραία κυρία τού άνάθεσε νά πάει ένα καλόθι μήλα από τόν κήπο τής δώρο σέ μιά φίλη τής.
-Θά τοιμηόσει μιά λιπέτα, τού ειπε. Δέν είναι λίγο για σενα... Πήρε μέ μεγάλη προθυμία τó καλόθι, τόβαλε στό κεφάλι και του κατράβηξε: για τή λιπέτα γυρίσε τó θρόδυ νό τήν εισπρόξει.
-Δέν τά πήγες πολύ γρήγορα! τού ειπε ή γυνοίκια.
-Κουράστηκα όμως κυρά μου! άπάντησε άναστενάζοντας ό Πεπέ. Ητανε περισσότερο από δέκα!
-Ός άπάνω τó καλόθι; Δέκα μήλα;
-Παιδιά, κυρία μου.
-Και τά μήλα;
-Ακούστε πρώτα για τά παιδιά: ό Μικέλε, ό Τζιθανί...
Η κυρία άρχισε νά θυμώνει, τόν όρωπαξε από τόν ώμο, τόν ταρακούνησε.